

спілкування, зовнішній вигляд, звички і традиції, усвідомлення часу, взаємовідношення між людьми, цінності, норми, віру, процес розвитку соціального працівника та його навчання, трудову етику і мотивування тощо.

Окрім того, внутрішня культура діяльності соціального працівника охоплює такі елементи: інтереси, цінності і ціннісні орієнтації, знання, переконання, світогляд, навички, вміння, здібності, волю, потребу й здатність до самовиховання та самовдосконалення.

Отже, внутрішня культура особистості соціального працівника є єдністю професійних знань, умінь, що реалізуються в активній творчій діяльності із клієнтом. Вона, зрозуміло, пов'язана із світоглядними установками, моральними орієнтирами, політичними поглядами, естетичним смаком, культурою мислення тощо. Внутрішня культура посідає особливе місце в структурі загальної культури особистості, оскільки вона всебічно й ефективно реалізується в процесі діяльності. Саме тут акумулюються всі види культури особистості.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Липатов С.А. Организационная культура: концептуальные модели и методы диагностики // Организационная психология. – СПб.: Питер, 2000. – С. 432–443.
2. Степин В.С. Культура // Вопросы философии. – 1999. – №8. – С. 61–71.
3. Феномен нації: основи життєдіяльності / За ред. Б.В. Попова. – К.: Знання, 1998. – 264 с.
4. Фурман А.В. Психокультура української ментальності. – Тернопіль: Економічна думка, 2002. – 132 с.

Рудакевич О.

*к. психол. н., доцент кафедри
психології та соціальної роботи
Тернопільського національного
економічного університету*

Музика І.

*студентка групи СР-31
юридичного факультету
Тернопільського національного
економічного університету*

ДУХОВНІСТЬ ЯК УЗМІСТОВЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СОЦІАЛЬНОГО ПРАЦІВНИКА

Кожна людина вже з дитинства перебуває під впливом певної культури, а точніше - певного культурного середовища з тим або іншим (високим чи низьким) рівнем культури, опредмеченої у відповідних цінностях чи антицінностях. Виховання і навчання людини полягає в її залученні до культури, у засвоєнні нею накопичених творчих знань, умінь, навичок, а також духовних цінностей і норм поведінки соціальної групи, в якій вона живе. «Має місце нагальна потреба не

тільки зануритися у ментальний світ нації, етносу, соціальних груп та інди-відів за допомогою всіх можливих наукових засобів, а ще й, розумово осягнувши артезіанські глибини своєї ментальності і визначивши на цій основі координати власного духовного розвитку серед інших народів світу» [8]. Так духовне життя людини різноманітне. Воно містить у собі раціональні й емоційно-афективні сторони, когнітивні і ціннісно-мотиваційні моменти, грані, що орієнтовані на внутрішній і зовнішній світ, а також багато інших аспектів, рівнів, станів. Зміст духовних процесів соціальної роботи – це поєднання наукових концепцій, національних моральних цінностей, релігійних вірувань, естетичних категорій, повсякденно-практичних знань і інших факторів, що формують особистість.

Метою роботи є обґрунтування та висвітлення проблеми духовності у професійній діяльності соціального працівника.

Виклад основного матеріалу та обґрунтування отриманих результатів дослідження. Аналізуючи поняття "Духовність" можемо стверджувати, що цей загальнокультурний феномен супроводжував людину впродовж усього її цивілізаційного розвитку. Перші уявлення про духовність склалися ще в первісну епоху. Однак розмежування з тілесною сутністю людини відбулося в межах античної філософії. Від Платона і до М.Бердяєва духовність - це формування ідеалу, до якого прагнула людина увласному розвитку, орієнтація на вищі, абсолютні цінності.

"Духовність, – стверджував С.Б. Кримський, – це здатність переводити універсум зовнішнього буття у внутрішній світ, завдяки якому реалізується собітотожність людини, її від жорстокої залежності перед змінюваними обставинами" [5]. Поняття духовності тісно переплетене з поняттям моральності і поняттям цінностей, які є основою вибору людиною інтересів, цілей, засобів та умов діяльності, способів її реалізації та сенсу.

Велика кількість тлумачень духовного не випадкова. Видатний мислитель Б. Паскаль називав цю сферу "логікою людського серця". Даний об'єкт не можна ототожнити з чимось видимим, чуттєвим, матеріальним. Він не підлягає таким же вимірам, обрахуванню, оцінкам, як речі із зовнішньопредметного світу, хоча, як і перші, реально існує, а тому входить до складу об'єктивної емпіричної дійсності (світу). Те, що ми називаємо явищами духовного життя, дане нам у досвіді з не меншою безпосередністю, ніж предмети і явища матеріального світу. "Виходячи з розуміння духовності людини як здатності переживати всіма складовими свого духу - розумом, почуттями та волею, дійсне, минуле і майбутнє як сучасне, визначимо ті фактори, які впливають на сутність та трансформацію духовності. Сутність духовності соціальна, однак її природа являє собою синтез соціального та біологічного, вона має історичний характер і постає як своєрідне продовження еволюції живого до рівня людського" [1]. Духовність, індивідуальний дух являє собою відповідальне визнання і слідування вищим взірцям сукупної людської культури, переживання моральних норм співжиття як внутрішнього "категоричного імперативу", засвоєння вищих цінностей буття людини як своїх власних. Дух - самосвідомість людини як суб'єкта пізнання, волі та дії. Духовність якісна характеристика свідомості людини, а також її вчинки та життя загалом. Ядром духовності є уява про моральний ідеал та шляхи його досягнення. В структурному відношенні доцільно виділити три складники духовності:

естетизм - орієнтація на естетичні цінності життя; етизм - тяжіння до певної парадигми поведінки; теоретизм - апеляція до теоретичних аргументів у житті. В аксіологічному відношенні традиційно складовими духовності є Істина, Добро та Краса. Досягнення духовності - головне завдання, що стоїть перед людиною в житті, тому науковці формулюють, що досягнення духовності є поступовою актуалізацією людиною її суб'єктних якостей [5]. Духовність передбачає не просто орієнтацію на загальнолюдські цінності, а й здатність будувати своє життя відповідно до них. “Людина як цілісна істота, як образ і подоба Божа, повинна змінювати і одухотворювати своє довкілля, активно сприяючи втілення в ньому вищих духовних цінностей—Добра, Любові, Істини, Краси” [5].

В соціальній роботі розуміння душі, а тим більше духу є найважливішим визначенням ідеалу людини. Дух людини – це об'єктивне явище та необ'єктивна предметність, але трансформація одного в інше. Це стан активності, що характеризує таку діяльність фахівця: процес набуття знань та досвіду в галузі соціальної роботи, засвоєння певної системи цінностей, визначення власної лінії поведінки та вміння розглянути їх у клієнта.

Соціальна робота покликана допомогти побачити роль кожної особистості, члена суспільства, розкрити можливості людини. Високою духовністю як основою практики соціального працівника продиктований документ “Етика соціальної роботи: принципи і стандарти”, який прийнято у липні 1994 р. в Коломбо (Шрі-Ланка) на загальних зборах Міжнародної федерації соціальних працівників. Документ складається з двох частин: “Міжнародна декларація етичних принципів соціальної роботи” і “Міжнародні етичні стандарти соціальних працівників”, у яких проголошуються етичні принципи і стандарти соціальних працівників стосовно клієнтів і колег [7]. Отож кожна людина унікальна, потребує підходу до себе з позицій” моралі; має право на свободу в задоволенні своїх власних потреб, не зачіпаючи права інших, і зобов'язана здійснювати свій внесок у підвищення добробуту суспільства.

Висновки з проведеного дослідження. Соціальні працівники як професійна група повинні бути не лише поінформованими про систему духовних цінностей, а й бути їх носіями. Адже фахові норми даної професії були сформовані на таких цінностях: прагнення до переваги індивіда перед суспільством, дотримання конфіденційності у взаєминах із клієнтами, повага до індивідуальних і групових відмінностей та гідне їх оцінювання. Професіонал повинен відокремлювати особисті почуття і потреби від професійних відносин, мати готовність передавати знання і вміння іншим, прагнути до високих стандартів особистої та професійної етики,

Тому саме соціальна робота в особі фахівця спрямовує свою діяльність на розкриття справжніх особистісних якостей людини, щоб життя було повноцінним, неповторним у клієнта. Розкрити дані від народження здібності і задатки, а не сформовані оточуючим середовищем. Майбутній соціальний працівник, незважаючи на готовність діяти від імені свого підлеглого, підтримує його бажання до розвитку, здатності допомагати собі самому. Як гармонійно розвинута особистість, він понад усе цінує соціальну справедливість, економічне, фізичне та розумове благополуччя всіх членів соціуму, водночас усвідомлює, що будь-які соціальні зміни мали б відповідати соціально пізнаним потребам.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Андриющенко В, Михальченко М. Духовність як органічна єдність Віри, Надії та Любові /В. Андриющенко, М. Михальченко. Сучасна соціальна філософія. – Вид.2. - К., Генеза 1996. - С. 287-292с.
2. Безпалько О.В. Соціальна робота в громаді: Навч. посіб. для студ.вищ. навч. закладів / Академія праці та соціальних відносин. - К.:Центр навч. літератури, 2005. - 172 с.
3. Бердяев Н. Смысл творчества./ Н.Бердяев. - Париж., 1910. - 381 с.
4. Жуков В. Соціальна політика: світові тенденції та моделі, застосування в Україні // Соціальна політика та менеджмент у соціальній роботі / За заг. ред. І. Зверевої та Г. Лактіонової. - К.: Наук, світ, 2001. - С. 8-23.
5. Кримський С. Під сигнатурою Софії/ С.Кримський- К.: Виддім Києво-Могилян.академія, 2008.-367 с.
6. Кримський С. Заклики духовності ХХІ століття/ С.Кримський.- К.: Виддім Києво-Могилян.академія, 2003. - 287 с.
- 7.Тюптя Л., Тюптя О. Професія – фахівець із соціальної роботи: витоки, розвиток, вимоги/ Л. Тюптя, О.Тюптя.- К., Ввидавництво “Університет Україна“, 2002. -129 с.
8. Фурман.А. Психокультура української ментальності /А.Фурман. - Тернопіль, НДІ МЕВО, 2011. - 168с.

Теслюк К.

*студентка групи СР-31 юридичного факультету
Тернопільського національного
економічного університету*

*Науковий керівник: к. психол. н., доцент кафедри
психології та соціальної роботи ТНЕУ
Бригадир М.Б.*

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ- ЮРИСТІВ ДО МАЙБУТНЬОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

В сучасному суспільстві надзвичайно важливим є питання ефективної підготовки фахівців у вищих навчальних закладах. Особливо, коли це стосується високоінтелектуальних та моральних професій, до яких належить і професія юриста. Численні дослідження психологів вказують на те, що період юності є найважливішим для розвитку професійної мотивації і професійного самовизначення особистості. Під час професійного навчання набувають актуальності процеси саморозвитку, творчості та самореалізації. Причиною цього є ускладнення структури ціннісних орієнтацій, зміна пріоритетів у цінностях.

Юридична діяльність є необхідною складовою функціонування соціального середовища, так як вона забезпечує стабільність, впорядкованість громадянського життя та запроваджує в реалії принцип справедливості. Термін «юридичний»